

PÕLVKONNAD JA NENDE ERINEVUSED

Toivo Niiberg

Testi fookuses on põlvkonnad Eesti ühiskonna vaates. Paljudes põlvkondi käsitlevates materjalides on üks ühele üle võetud USA-s välja töötatud mudel, mis siinsetesse oludesse sellisel kujul ei sobi. Kohandasime Eesti sotsiaalteadlastelt saadud andmete põhjal põlvkondade mudeli meie oludega sobivaks.

- **Sulaaja põlvkond** (1937–1951). Nende kujunemisaastad jäid Nõukogude Liidu pingete lõdvenemise ehk sulaperioodi. Selles põlvkonnas sündinud inimesi iseloomustab praktiline meel ja tugev tööetika.
- **Stagnatsiooniaja põlvkond** (1952–1966). Põlvkonna kujunemisaastad jäid Nõukogude Liidu kõige stabiilsemasse perioodi. Selle põlvkonna sisse mahub väiksem alapõlvkond ehk Võitjate põlvkond (1960. esimesel poolel sündinud). Stagnatsiooniaja põlvkonda iseloomustab töökus, lojaalsus ja ettevõtlikkus.
- **Üleminekuperioodi põlvkond** (sündinud 1967-1981). Nende kujunemisaastad jäid suurte sotsiaalsete ja poliitiliste muutuste perioodi. Selle põlvkonna esindajad iseloomustab iseseisvus ja hea suhtlemisoskus. Nad hindavad uuenduslikkust.
- **Vaba Eesti põlvkond** (1982-1999). Nende kujunemisaastad jäid iseseisvuse taastanud Eestisse. Põlvkonna jaoks on tähtis isiklik areng ning orienteeritus meeskonnatöele.
- **Z põlvkond** (sündinud 2000- ...) – Nende kujunemisaastad on kohe kätte jõudmas. See on ainuke põlvkond, mis sobitub üks-ühele vaba maailma põlvkondade mudeliga. Z põlvkonda iseloomustavad väga head digioskused ja valmisolek korraga erinevaid ülesandeid täita.

Samas ei tohi unustada, et psühholoogiliselt on inimesel kolm vanust, mis ei sobi omavahel kokku. See tekitab omakorda sisepingeid ja suhtluskonflikte:

1. **Juriidiline ehk faktiline vanus** – eluiga, mille tõestab sünnitunnistus, pass või ID kaart või mõni muu dokument, kuhu on märgitud sinu sünniaeg.
2. **Tervislik ehk bioloogiline vanus** – kui tervena sa ennast tunnet vastavalt oma ealistele iseärasustele. Nii võib mõni seitsmekümnene käia sirge seljaga, teha sporti ja tunda ennast nagu seitseteist. Teisalt võib mõni seitsmeteistkümnene käia küürus ja kühmus. Kahjuks ei sure meist keegi vanadussurma, mis saabuks bioloogiliselt umbes 130 eluaasta juures. Seega näeme me sageli palju vanemad välja, kui see bioloogilise kellavärgi järgi peaks olema.
3. **Sotsiaalne vanus** – uuri võhivõõrastelt inimestelt (küsi seda vähemalt 10 käest!), et kui vanaks nad sind peavad. Võta mõttes kaks äärmust maha ja sa saadki teada, milline on Sinu sotsiaalne vanus, ehk nii vanana tundud Sa võhivõõrastele inimestele.

TEST

Millisesse põlvkonda Sa sotsiaalselt pigem kuulud?

Kui vastus on "pigem ei", siis märgi miinus (-), kui "pigem jah", siis märgi pluss (+).

1. Kindel töö on Sulle väga oluline ja Sa püüad seda teha pühendumisega.
2. Eelistaksid oma tuttavatega pigem silmast-silma suhtlust.
3. Planeerid oma tegevused pikalt ette.
4. Eelistad pigem abielu kui kooselu.
5. Eelistad pigem kahe jalaga maa peal olla ja ennast kindlana tunda.
6. Arvad, et facebooki sõprus on pigem formaalne.
7. Väärtustad laste olemasolu.
8. Mobiil- või nutitelefon on Sinu jaoks pigem hädapärased suhtlusvahendid.
9. Sa ei suudaks oma kodust kaua eemal olla.
10. Pigem eelistad häid filme kinos vaadata.
11. Püüad pigem konflikte vältida.
12. Eelistad tööd kella-ajast kella ajani.
13. Sulle pigem meeldib põhimõtte "kes ei tööta see ei söö".
14. Suudad oma eelarvega enam – vähem toime tulla.
15. Püüad ennast ka materiaalselt kindlustada.
16. Oma suvepuhkused veedad enam-vähem ühes ja samas kohas.
17. Eelistad pigem olla alluv kui juht.
18. Üldiselt oled sa ettevaatlik oma tunnete ja mõtete avaldamisega juhututtavatele.
19. Püüad vanemat põlvkonda mõista ja ei kaldu neid liialt arvustama.
20. Pigem meeldib sulle kindel töökorraldus ja tugev juhtimine.
21. Kui vaja, siis oled nõus tegema tööl ka ületunde.
22. Nädalavahetustel eelistad pigem olla kodus.
23. Eelistad pigem süüa kodus kui väljaspool ja seda ka puhkepäevadel.
24. Sul on suhteliselt vähe sõpru, aga võid nendele vähestele olla kindel.
25. Sa ei suudaks naljalt üle kuu võõral maal viibida.
26. Sulle meeldiks stabiilsem ühiskond.
27. Püüad elada pigem ilma võlgu võtmata ja laene tegemata.
28. Pigem oled igasuguste uuenduste suhtes ettevaatlik.
29. Töölaline karjäär ei ole Sinu jaoks just väga oluline.
30. Sa unistad oma väikesest aiamaast, maamajast või siis ongi nad Sul juba olemas.
31. Sul on kodus mingi lemmikloom.
32. Pead ennast pigem realistiks kui unistajaks.
33. Kodu on Sinu kindlus.
34. Arvuti ei ole vist just sinu parim "kaaslane".
35. Püüad järgida tervislikke eluviise.
36. Ajaviiteks meeldib Sul häid raamatuid lugeda.
37. Usud armastuse olemusse ja püsivusse.
38. Sind pigem häirivad erilised inimesed ja Sa püüad neid vältida.
39. Seltskonnas meeldib Sul pigem olla tagaplaanil.
40. Eelistad pigem kindlat püsisuhet.
41. Hindad kõrgelt perekondlikke traditsioone.
42. Püüad igat oma sammu ja tegevust ette analüüsida – tark ei torma...
43. Kodus ja tööl on Sul kõik asjad enam-vähem omal kohal.
44. Eelistad enam-vähem kindlaid toite.
45. Sulle meeldib pigem rahulik ja meloodiline muusika.
46. Oma riietuses ei meeldi Sul olla silmatorkav.
47. Tunned vahel hirmu tuleviku ees.
48. Täiendad ennast eelkõige ametialaselt, et olla veelgi tublim töötaja.
49. Eelistad pigem enda- või vanemaealiste seltskonda.
50. Saad oma ajakavaga enamikus hästi hakkama.

Testi tulemused. Mida rohkem saad plusse ehk siis "pigem jah" vastuseid, seda enam kaldud Sulaaja põlvkonda, mida iseloomustab tugev tööeetika ning praktiline meel. Mida enam saad miinuseid ehk "pigem ei" vastuseid, seda enam tunned ennast kuulvat pigem Z põlvkonda.